

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH,
HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT

SALVADOR RUEDA

Poeta y galán prosista,
de sas pàginas s' exhala
un cert perfum especial
que cap escriptor iguala.
Sas obras tenen lo sello,
lo colorit, l' alegríia,
lo deliciós *no sé qué*
de la hermosa Andalucia.

Una desgracia irreparable ha vingut a sumir en lo major desconsol a la familia del editor de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

La Sra. D.ª Joana Benturas de López, esposa de D. Ignocent Lopez Bernagossi, morí 'l divendres últim, després de sufrir una prolongada y dolorosa malaltia.

Una vida entera de virtut y abnegació consagrada al bé y al carinyo de la familia, fan honorable y santa la memoria de la difunta.

Lo desconsol en que ha deixat a son espós y a sos fills, la pena inmensa que produheix una desgracia, no per prevista feya temps, menos dolorosa, obliga a tots quants nos sentim units ab la familia López, per llassos de verdadera amistat, a considerarnos ferits en lo més viu de la nostra ànima.

Serveixi l'aflicció que ab ella semtim de lenitiu a la séva desventura.

LA REDACCIÓ.

CRÓNICA

Demà dissapte comensan las festas propiament, ó sigan las dedicadas al IV centenari del descubrimient de América.

Fins ara, a partir del día 24 del passat setembre, no s'ha fet altra cosa que prepararlas, anunciarlas, dir per tot arréu que las festas xicas eran únicament lo prólech de las grossas.

Pero 'l prólech, a dir la veritat, ha sortit una mica migradet, sense presentar los atractius suficients per atraure l'atenció del públich, y molt menos per excitar lo seu entusiasme.

Ha succehit ab lo públich lo mateix que ab las famosas banderas ideadas per la comissió gestora y confeccionadas pél Sr. Escaler.

Avants de penjarse als balcóns tothom trobava qu'era una bona idea la de aliar los colors d'España ab los colors de las Repúblicas del Nou Continent, com una aspiració a que visquin com a germans los pobles que un día formaren una sola familia.

Pero s'penjaren las banderas, y tothom trobá que pél preu que costavan eran curtas. L'entusiasme comensá a arronsarse.

Vingueren unas plujas intempestivas y a pesar de que 'l constructor de las tals banderas havia promés formalment que 'ls colors serian sólits, succehi que 'ls colors se deixataren, confonentse de la manera més llastimosa. Y l'entusiasme del públich hagué de sufrir també 'ls efectes de la pluja: l'entusiasme del públich comensá a aygualirse.

Ignoro si anirá succehint lo mateix ab tot lo restant que 's té preparat pera celebrar las festas.

De todas maneras hi ha un medi segur pera posar las cosas en son degut lloch, ja que no siga possible tornar las banderas al estat que a dreta lley havian de tenir. Aquest medi consisteix en pagar lo que valen únicament y no lo que per ellas demana 'l contractista.

L'altre día 's prengué un acort que tendeix a realisar aquest acte de reparadora justicia. Tres acreditats fabricants han sigut invitats a designar cada un d'ells una persona intel·ligent, las quals unidas al president del gremi de mestres fusters procediran a examinar si las banderas están conformes a las condicions del contracte, y si realment valen lo preu que se 'n demana.

Procedeixis de igual manera en tot lo restant

que a las festas fassi referencia y no s'olvidi que Barcelona, que en últim terme es qui las paga, te dret a exigir que se li dongan comptes clars y satisfactoris.

* *

Aquest día 'm deya una persona que segueix ab interés y ab bastant coneixement de causa la ruidosa qüestió municipal, sobre la qual tant s'escriu actualment, tant se parla y tant se murmura.

—L'Ajuntament está en la agonía, y es molt xocant que cap a sas postrimerias tinga de dedicarse a celebrar unas festas. Un Ajuntament que mor' al espectacle dels cohets y al eco de las músicas, ofereix un contrast verdaderament curiós.

En efecte: l'espectacle no deixa de ser molt singular.

Del Ajuntament de 'n Rius y Taulet pogué dirse:

Vida alegre y muerte triste.

Del Ajuntament de 'n Coll y Pujol, se digué:

Vida triste y muerte alegre.

Del actual Ajuntament se dirá:

Vida triste y muerte triste.

Vida trista a causa de una malaltia de caracter constitucional, de la qual ha vingut estant afectat desde 'l principi de la séva constitució. Compost d'elements antagónichs, sense una forsa enérgica que 'ls dirigís, que 'ls impulsés, ab certas individualitats aisladas aprofitantse a la séva manera de aquest estat de marasme y desconcert ¿cóm havia d'evitarse la séva impotencia?

Pero en los últims moments, quan se desencadena tot per derribarlo: quan las intrigas políticas del mateix partit conservador, la lluyta sorda pero implacable entre 'ls dos Manuels, lo vencedor y 'l vensut del *Castell dels tres dragóns* fan al Ajuntament juguina de las sévas rancunias, dihent l'un als séus amichs: «Aguanteuvos», y dihent l'altre als séus devots «Dimitiu»: en aquest instant crítich es necessari fer lo que no vá ferse desde bon principi, pera salvar no ja la vida de la corporació, que aquesta res val, pero sí la reputació de algunas individualitats que estiman la séva honra com lo seu únich patrimoni.

Se imposa una campanya reparadora, que dongui satisfacció a la opinió pública, una campanya enérgica, una marxa en línea recta.

D'altra manera semblará que tingan rahó 'ls que sugestionats per lo vensut del *Castell dels tres dragóns* abandonan lo lloch de honor y de perill, despedintse a la francesa, apelant a la maquiavélica eloqüencia del silenci.

* *

La campanya reparadora vá comensar dijous.

La opinió pública, desconfiada, la mira ab certa espectació, esperant lo resultat de la mateixa pera jutjar.

Es una proba suprema que s'intenta realisar, y d'ella depen realment la vindicació dels elements qu'estiman per damunt del interés particular y fins del interés de partit, lo seu prestigi personal.

Es necessari que una serie de acorts y una serie de fets marquin una divisoria perfecta y clara dintre de la corporació.

Si 'l resultat de aquesta última proba no rehix, sempre quedará pels uns la gloria de haverla intentada y pels altres la responsabilitat de haverla feta fracassar.

Y 'l públich avuy propens a confondre tots los detalls del quadro, en una sola traca de color antipátich, establirà fàcilment las degudas y justas diferencias.

La descomposició química s' imposa avants de que vinga un'altra especie de descomposició més perillosa.

Y la descomposició química s' ha de realisar empleant únicament lo reactiu de la moralitat.

Los jesuitas ja tenen general.

Un general espanyol, que 's diu Martín, devent advertirse que, segons noticias, no es germá, ni cusí, ni parent del celebrat Mr, Martín, duenyo del conegut restaurant de la Rambla del Mitj.

Se deya que l' elecció de general tindria efecte á Mónaco, terra famosa de la ruleta; pero no ha sigut aixís. Mentres lo públich fixava 'ls ulls sobre Mónaco, y 's preguntava:

—¿Quin dia 's reuneixen los delegats de la Companyia pera proceder á la elecció del papa-negre?

Los delegats de la Companyia, xano-xano, sense cridar l' atenció de ningú, empleant lo sistema jesuítich del *mátalas callando* s'anavan congregant á Loyola, y allí feyan lo séu fet ab lo major dissimulo.

Espanyol vá ser lo fundador de la célebre Companyia, y sols quatre ó cinch espanyols havían alcanstat fins ara 'l títul de general. Avuy, ab lo Sr. Martín, se reanuda la tradició casi olvidada dels generals espanyols.

La primera gerárquia dintre de l' ordre, á pesar de ser la primera, algunas vegadas, segons noticias que s' traslluheixen, queda relegada á terme secundari.

Lo general té edecans que 'l vigilan atentament.

Un d' ells arriba al extrém de indicarli fins los aliments que li convenen per guardar la sobrietat deguda y jurada.

—Tirarás tantas unzas de carn á l' olla.

Y 'l general té de subjectars'hi, si no vol ser objecte de una denuncia que podria ferli perdre 'ls entorxats y 'l mando.

De manera que baix aquest punt de vista 'l càrrech de general dels jesuitas té las sévas desventatjas.

Pero sobre 'l particular pot dirse alló tan sapigut:

—¿Jesuita y le ahorcan?... Su cuenta le tendrá.

—¿Jesuita y 's deixa elegir general? Per algo li convé.

Una nota final.

Dissapte passat publicava 'l *Diluvi* la següent noticia en sech:

«Ha dejado de formar parte de la Redacción de *El Diluvio*, D. Mauricio Vidal y Durán.»

Traducció de aquesta noticia al llenguatge de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA:

«Ha sigut dimitit del càrrech de regidor per-

FESTAS AL PARCH PÚBLICH DE BARCELONA

—¿Es dir, senyor Porcar, que jo pago tots los gastos de las festas, y quan vull entrar al Parch haig de donar dugas pessetas? ¿Aixó es just? ¿Aixó es equitatiu?

—Ja veurás, noya, jo no més me cuydo del oli.

pétuo sense venera del Ajuntament constitucional de Barcelona, D. Maurici Vidal y Durán.»

P. DEL O.

A UNA SENYORA... POBRA

SONET

D' orgull portant á sobre un gran acopi,
 activa y desdenyosa arreu se 't topa
 y t' has buscat un nom que fassi tropa
 tan sols perque es plebey lo teu nom propi:
 A tots tas pretensions ja donan opi

puig no tenint ni pa per fé una sopa vas pregonant negocis sempre en popa y vas parlant de mils topi ó no topi.

Mes jo qu' estich al fondo de la cosa y sé que lo que fas sols es farola, vull darte un concellet (que may fan nosa.)

Ja que no vols sortir may tota sola perque tú t' has fixat que aixó fa pobre... pots ferte acompanyar per un manobre.

F. DE P. JUANICO.

PRELUDIS

(DIÁLECH AL MITJ DE LA RAMBLA.)

—¿Qué mira per dalt dels arbres? ¿qué se li ha escapat algún llorito?

—¡Hola, senyor Domingo!... Home... estava mirantme aquests aparatos de gas que han colocat en las branques dels plátanos... ¿Sab qu' es tot'una ocurrencia?

—¿Qué no li agrada?

—¡Molt!... Pero encare li deu agradar més al jardiner municipal, que l' any que vé tindrà feyna llarga mudant tots aquests arbres.

—¿Per qué?

—¿Que 's figura que 'ls plátanos son de pedra, per no rostirse ab la forsa dels flams de gas que 'ls plantan al nas mateix?... Jo fins crech que corran lo perill d' encendres com esca...

—Bé, ja deurán tenir los bomberos á punt; per si acás. Lo que jo temo es que caygui algún d' aquests rahims de globos, y mati un extranjer dels que vinguin...

—Si fos aixó, encare menos mal: ¡mentres no mati á ningú de la nostra familia!... Escolti, vosté que tot ho sab, ¿de quin reyalme es aquella bandera?

—¿Aquella vermella y groga? Espanyola, home...

—¡Oh, cá! En ma vida he vist que 'l groch de la bandera espanyola tingués clapas vermelles...

—¡Ah! Aixó es un' altra cosa. Es que aquestas banderas deixan molt...

—¿A qui?

—Vull dir que s' han despintat. Segóns se veu lo fabricant no es gayre orgullós, y li va semblar que encare que la roba fos ordinaria no hi feya res.

—Pero ¿cóm es que l' Ajuntament admet semblants drapots? ¿que no ho veu que aixó no es de recibo?

—¡Oh! Esperis; la nostra corporació municipal no 's mama 'l dit. Ara ha nombrat una comissió perque dictamini sobre la solidés del color d' aquestas banderas.

—¡Pero quinas ganas de perdre 'l temps! ¿Qué ha de dictaminar la comissió?... ¿No n' hi ha prou ab lo *dictámen* de la pluja? Seria graciós que á pesar de las llepadas que veyém, vingués la comissió y 'ns digués que aquestas banderas no deixan...

—Bé, ja veurá; quan l' Ajuntament ho fa, senyal qu' es necessari... ¡Tan necessari fos aquella escala d' honor que ara acaba de fersé fer!

—¿De quina escala parla?

—¿No ha sentit, passant per la plassa de Sant Jaume 'l quetrich-catrach dels picapedrers?

—Sí, pero 'm creya que picavan grava...

—Donchs son los que treballan en la construcció de la escala d' honor.

—¿D' honor? Suposo que per aquesta escala l' Ajuntament no hi deurá pujar...

—Crech qu' es exclusivament pèl públich...

—¡Ah!... Y ara que parla de casa la Ciutat, ¿qué hi passa allí dintre? Diu que tothom s' hi baralla.

—Tinch entés que sí. Segóns sembla la majoria dels regidors voldrían sacrificarse formant part de las comissions, y com que 'ls cárrechs escassejan...

—¡Ja! Se fan cárrechs ells ab ells y 's tiran los trastos pèl cap.

—Lo cómich es que á conseqüencia d' aquest conflicte s' ha averiguat que hi ha honra municipal de dugas classes.

—¿Y aixó?

—Sí, senyor: hi ha regidors que s' empenyan en anarse 'n de la casa gran perque la séva honra 'ls ho exigeix, mentres que altres volen de totas passadas quedars'hi perque la séva honra 'ls impideix marxar... ¿Quins tenen rahó per vosté?

—¿Per mi? 'Ls cotxeros de punt en la plassa de Sant Jaume, que tot lo dia son davant de la casa gran, pero no hi entran. De tots modos, si en lo municipi hi ha tanta *armonia*, alló deu ser un camp perdut...

—¿Alló?... Y aixó y lo altre y tot lo de Barcelona. ¡Quan sento que la gent s' espanta al pensar en las conseqüencias que portaria l' establiment de la anarquia!... ¿Qué més anarquia que la que nosaltres *disfrutém* ara com ara?

—¿Que ho diu per aixó de las festas?

—Sí, senyor. Dongui una ullada á Barcelona, y veurá que aquí tothom fa lo que li dona la gana. Hi ha carrers qu' están plens de banderas; altres no 'n tenen cap; altres adornan de tal manera, que si aixó dels *adornos* se castigüés degudament, los autors del plan lo menos serían condemnats á cadena perpétua... Lo carrer de la Canuda ahir estava guarnit y avuy no; lo de la Boria, després de tres mesos de treball, está que no se sab qué representa; lo de Fernando té 'ls gallardets de *reclam*, sense presentar-lo més insignificant adorno... Finalment, lo carrer de Perot lo regi... dich, de Perot lo lladre, ha quedat convertit en una gruta, que fa tan honor al talent del autor com á la paciència de las autoritats que semblant broma toleran.

—Sort que, en conclusió, un d' aquests dias caurá una pluja d' aquellas bonas, y banderas, archs de paper d' estrassa, idols de cartró y grutas inverossimils, tot s' anirá á passeig.

—¡Déu hi fassi més que nosaltres!

—Sí, perque si 'ns hem de refiar de 'n Porcar y Tió... estém ben frescos.

—Pássiho bé... y guardis dels tranvías...

—Dels tranvías y dels forasters.

A. MARCH.

UN EXEMPLAR RARO

(ANDALUSADA)

Així un andalús... d' ofici explicava 'ls seus viatjes:

—He estat vint anys de carrera en mitj de tribus salvatjes.

Pero un dia com tot cansa vaig dí, «deixam torná á Espanya » que al últim ja 'm fastidia » viure ab gent de tal calanya.»

Feta la resolució d' emprendre tan llarga marxa 'm vaig provehí al moment d' una escopeta, una xarxa y altres trastos, á l' objecte qu' exercint la meva trassa

DESBANDADA

DIRECCION DE LA GRAN BATALLA DE FLORES

Sembla que aquesta batalla tindrà resultats fatals, perque avants de comensarla ja fugen dos generals.

pogué distreure 'l camí ab la pesca y ab la cassa.
 Tot á punt, un dematí emprech lo meu romiatje lliure, sol, ¡oh si tot sol! sense cap criat ni patje.
 Diré pues que tota l' Africa vaig passar, despres la Xina, 'l Marroch, Assia, Pekin, y camina que camina vaig també passá 'l Brasil, 'l Congo, Cairo, Grenoble.... en conjunt, que vaig está cinch anys per torná al meu poble.
 ¿Eh? ¿que us sembla? ¡oh! y lo estrany va se un cas que no s' explica, ¿sabeu que baig fé al se aquí?
 —¡Potser reposá una mica!
 —No una mica: á la arribada 'm vaig tirar sobre 'l llit passant, cosa extraordinaria, divuit mesos adormit.
 Llavors la meva familia van creure qu' estava mort

y encare vaig despertarme á temps, ¡va sé una gran sort! pues al tornar tant pelut y tant torrada la pell ¡havian resolt portarme al Museo Martorell!

M. R. DE LAS PLANAS.

BORGIA VERGONYANTS

La noticia ha corregut ab la rapidés del llamp. Una má criminal (¡oh!) y misteriosa (¡oh!) tracta d' envenenar l' elefant de la colecció zoológica. ¡Pobre bestia! ¡Tan jova y tan... Afortunadament, la divina Providencia que á la qüenta ab lo mateix zel vetlla pels elefants que per las personas honestas, ha desbaratat lo complot tramat contra la més grossa de las fieras barceloninas. Un periódich ho explica ab un luxo de detalls aterrador. L' altre día, barrejats entre la multitud que

contemplava las *feras* de la colecció, dos individus de mirada *siniestra* atisbavan l' elefant y un d' ells deya en veu baixa:

—¿Veus? Aquí tens la bestia á la qual he jurat guerra á mort.

—¿Per quina causa?

—No t' ho puch dir: son secrets de familia.

—Respecto l' *incógnit*.

—No cridis massa, que l' elefant podria enterarse'n.

—Vols dir que...?

—Son bestias de molt nas. ¿Reparas quina mirada 'm dirigeix?... Sí, sí; ja pots mirar: no t' escaparás de la méva pócima.

—¿Qu' es aixó de pócima? ¿una especie d' escopeta de butxaca?

—Vol dir veneno.

—¡Ahl ¿ab un veneno pensas despatxarlo?

—Es lo més cómodo y barato. Primer havia pensat ferli menjar un cartutxo de dinamita; després se 'm va ocorre tirarli una pedra al pols; pero al últim hi determinat aixó: lo veneno.

—¿Quán pensas ferla aquesta valentía?

—¡Oh! No tinch encare dia senyalat...

Un transeunt providencial va sentir aquesta pavorosa conversa y ¡plam! l' endemá 'l diari aludit donava 'l crit d' alarma y posava en moviment totas las forsas vivas del país y de la *Societat protectora dels animals*.

FORASTERS EN VAGA

—¿Sabs qué podríam fer, Rosa? Anar cap al Parch, á veure aquella *virám* que 'n dihen *feras*.

Tothom deya 'l mateix:

—¿Per qué han d' envenenarlo, pobre elefant?

—¿Quina falta ha comés, l' ángel de Déu?

—¿Serán tal vegada 'ls séus enemichs polítichs?

—Més aviat intrigas de 'n Nasvidal...

—¿Vol dir?

—¡La enveja fa fer tantas cosas!...

—¿Pero es possible que hi haja qui concebeixi semblant idea y que després de concebirla vaja á explicarla precisament en un siti tan *reservat* com lo passeig de la colecció de *feras*?

La veritat es que lo que passa ab aquesta secció del Parch ja pica en historia.

Un dia dihen que la gent inquieta als avestrusos.

Un altre dia fan corre que han tirat una ampolla al elefant.

Més tart ens donan la estupenda noticia de que volen envenenarlo...

¡Qui sab!

¿Será tal vegada aquest lo camí pera demostrar que la famosa *verja* es necessaria, y que fins es precis tancarla á las personas que volen envenenar l' elefant... y no portan quartos?

MATÍAS BONAFÉ.

LA VIUDA

¡Que trista es per mí la vida!
¡Que trist es per mí aquest món!
Tot lo qu'avans me somreya
ho veig avuy negre y fosch;
lo prat no té papallonas,
lo jardí no té cap flor,
ni cap aucellet lo cel,
des que morí mon amor.

La existencia per mi es carga,
qual pés soportar no pot
mon ánima ja cansada;
de creuar per aquest món.

Aixís deya una *senyora*
qu' havia perdut l' espós...
Y 'l que son donas ... al any
casada estava de nou.

JOANET PUSAS.

Carta de la dona d' un artista

(PER A. DAUDET.—Arreglat al catalá).

Estimada amiga méva: Jo soch la dona d' un artista. Lo somni daurat de tota la méva vida se ha convertit en realitat; aquella *artista-manía* que tú, tot bromejant, deyas que 'm portaria á Sant Boy, vá portarme al camaril de la Mercé, pera unir-me allí, en llas indissoluble, ab en Miquel...

Al tornar de nostre viatge de nuvis,—del qual no 't relato 'ls encants, perque tú 'ls coneixes ja de *ciencia propia*; per haverlo fet primer que jo—varem instalarnos en un preciós niuhet, luxosament amoblat y decorat; rés, un verdader paradís. Lo méu marit, tot just arribats, vá dedicarse per complet á sas esculturas, de tal manera, que passava tot lo sant dia fora de casa, allá en lo séu taller. A la nit, al tornar, no 'm parlava de altra cosa que de sa projectada estátua. L' obra que 'l robava del méu costat era, segons deya, una *Matrona romana sortint del bany*. Ell volia donar al mármlol la suavitat y transparencia de la pell y 's capficava ab la imitació dels rectes y angulosos plechs de la

rajant batista, de las gotas d'aygua que havian de lliscar sobre la carn y ab altrás cosas mil que no recordo, per ser detalls de execució, puig, *inter nos*, dech consignar que quan emplea per parlar-me lo tecnicisme del art, me quedo á la lluna de Valencia.

Lo que comprenia bé, puig ell timidament, més que com una afirmació, com una esperansa ho repetia sovint, era que la estatua seria soberanament hermosa, una verdadera obra d'art, y jo gosant anticipadament ab aquesta idea, 'm veyá ja en la próxima Exposició de Bellas Arts, orgullosa ab lo triunfo del méu marit, encantada davant de la estatua, enlayrada sobre artístich pedestal, mentres los assombrats espectadors murmuravan detrás méu, senyalantme ab la vista:

—Aquesta es la sera del autor...

Un dia, atormentada per la curiositat de veure que tal estava la *Matrona romana*, se'm vá ocorre l' idea de anar á sorprendre al méu marit en son taller, qual llindar no havia passat may.

Era la primera vegada que eixia sola de casa.

Arribo y trobant oberta la reixa del jardí (tenia son taller en uns magnífichs baixos

d' una casa del Ensanche) vaig poder entrar sens esser vista, y... jutja la méva indignació al veure á 'n ell ab brusota com un manobra, despentinat, las mans plenas de fanch, en companyia d' una dona, casi nua, dreta sobre la tarima, desvergonyidament tranquila, com si en ella fos lo mes natural del mon lo vestir-se, millor dit despullarse y presentarse als homens ab aquella clásica indumentaria!

En Miquel va adonarse de la méva presencia al mateix temps que jo, tornant en mí de la sorpresa, me 'n anava plena de despit. Va volerme detenir, pero sas enfangadas mans me repugnaban, y sens fer cas de sa veu, vaig atravesar lo jardí y corrent, mes que caminant, arribo á casa, hont, cansada, rojas las galtas, no sé si de sofocació ó de vergonya, y més morta que viva, vaig contar á la méva mare feta un mar de llágrimas, lo que may hauria cregut possible á no haverho vist ab mos propis ulls...

En aixó arribá ell molt preocupat en buscar una

PASSEIG DE COLÓN

Lo passeig del *Non plus ultra*,
non plus ultra deurá ser...
¡Ab vintiquatre mil duros,
qué cosas se poden fer!

explicació bastant, capás de calmarme y ferme compendre que un artista necessita modelos... y *modelas* y que sens uns ni altres li sería impossible ajustar sas obras á la realitat.

Las sévas rahons no 'm van convencer y vaig expressarli'l disgust ab que veyá que 'l méu marit passés los dias en companyia de tals donotas y ab tal traje.

—«Vaja, fill meu—deya ma bona mare esforçant-se en buscar una solució al conflicte—¿no podrías, per consideració á la téva esposa, sustituir á la modelo per una estatua de cartró?»

—M' es completament impossible—replicava 'l méu marit mossegantse ab rabia lo sedós bigotí.

—No 'm sembla á mi tan impossible la sustitució. Aquí tens, per exemple, las modistas, que 's valen de caps artificials pera confeccionar los sombreros, y ab tenir tú un cap y...

—Pero senyora, per més que á vosté li sembli oportú, no deixaria d' esser lo cambi un solemne disbarat—exclamava éll, y ab abatut aspecte pro-

curava inútilment buscar arguments que augmentaven mon despit y mas llàgrimas.

Finalment, després d'una interminable discussió, veient que era indispensable lo modelo animat pera que 'l meu marit acabés l'estatua, convinguérem en que continués usantlo, ab la precisa condició de que jo estaria sempre present, durant las horas de treball.

Una petita habitació, que dona á l'estudi, vindria á propòsit pera 'l cas, puig desde allí podria jo veure sens esser vista.

Tú, estimada amiga, que no has probat aquestas emocions, pensarás qu' es altament ridicul y vergonyós estar gelosa de semblant persona... Pero qué vols ferhi! no ho vaig poguer evitar.

Al endemà, á l' hora de la sessió ab la modelo, revestintme d'ànimo, vaig ocupar mon amagatall, no sens avants pactar ab lo meu marit que á la més petita senyal vindria al meu costat.

Tot just haviam tancat lo tracte, vet' aquí que's presenta la dona causa de tot, descarada com l'altre dia y ab aquell ayre... de *horizontal*, vestint un esfilagarsat trajo tan llampant com mal girbat, ratllat de vermell.

No puch descriure't la sensació que vaig experimentar al veurerla despullarse ràpidament, tirant vestit y camisa al mitj de la habitació, ab mes tranquilat que no ho faria cap de nosaltras en lo recó mes fosch de nostras arcobas.

No vaig poder contenirme davant de tal espectacle.

Vaig picar nerviosament sobre de la taula y comparegué en Miquel.

Jo tremolava de rabia.

Ell se 'n reya cruelment; volgué alentarme y se 'n entorná 'l treball.

Vaig veurem obligada després á admirar á aquella dona, que, sens pronunciar una paraula, inmòvil, inundada de poética llum que lliscava per sas perfectas formas, ab sa abundant cabellera extesa per la suau y blanca esquena, no semblava lo que era, sino alguna cosa aixís com la creació d'un geni. Vestida semblava un monstre; nua y en aquella postura tenia algo de angelical: haig de confesarho. Absorbía mas miradas, á pesar meu.

De prompte, diu mon marit: — «Lo cos un poch arquejat á la dreta... mes, una mica mes... ¡massa!»

La modelo no comprenia be. Ell s' hi acosta y jo, perduda la calma, crido y no 'm sent; crido mes fort y aquesta vegada vé furiós y 'm diu ab aspresa:

— «¡Fesme l' obsequi de ser una mica enrahonada!»

— Amich meu—contestó jo feta un mar de llàgrimas—aixó supera á las mévas forsas; no puch mes!... no puch mes!...

Llavors bruscamment, sens fer cas dels méus prechs, va retxassarme ab forsa, se 'n aná al taller, de una revolada feu una senya á la modelo, que 's vestí depressa y se 'n aná...

Després del fet que t' hi contat, en Miquel deixá de anar al taller. Va privarse també de sos amichs. No surtia may de casa permaneixent á totas horas al meu costat. Se mostrava sempre amable y complacent ab mí, pero presentava un aspecte tan trist que 'm preocupava en extrem.

Un dia vaig atrevirme á dirli timidament:

— ¿No traballas ja?... ¿no vas al taller?

— No 's treballa sense modelo—contestá ab entonació tan trista que me arribá á l'ànima y que 'm feu compendre quant sufria 'l pobre; pero 'm sublevava 'l recort de lo passat, y entre mimos y caricias vaig instarlo pera que continués l' obra

comensada, prescindint de modelo, ab lo qual, segons ell, considerant la proposició baix lo punt de vista artístich, proferia jo, ignocenta profana, una especie de blasfemia.

Pero vaig conseguir, després de molts prechs, que accedis sumis á las mévas súplicas. Torná á son taller y jo l'acompanyava alguna tarde y 'l contemplava treballant febrilment.

Moltas vegadas alabava la séva obra, pero es la veritat que no 's notava en ella lo menor progrés.

Un dia se 'm ocorregué una idea, que no sens vacilació, vaig decidir posar en práctica.

Vaig preguntarli resoltament:

— ¿Cóm ha de ser una dona pera poguer calificarla de ben formada?

Ell s' explicá llargament. ¡Pobre marit meu! De veras lo compadeixia.

Vaig mirar la comensada estatua. Era poch mes ó menos de la méva estatura... ¿Sabs lo que vaig fer?

Aixeco resoltament la cortina que penjaba d'un àngul, vaig ficarme á la habitació immediata, rojas las galdas de sofocació, despullantme de mos vestits y sense dir paraula, llisquent com una sombra, vaig passar á ocupar en la tarima lo lloch de aquella dona, en igual postura. Lo cor me esbategava extraordinariament, volia riure y plorava al mateix temps...

Quan en Miquel aixecá la vista, la sorpresa y l'alegría transformaren lo séu rostre. Vaig veure'l felís y content, y jo vaig donar per ben empleat mon sacrifici.

La estatua s' acabá y recordo encare ab alegría l' éxit obtingut. Sols me atormenta una idea... ¡qué pensaria de mí 'l meu estimat marit!...

Y tú, amiga méva, no diguis pas á ningú que aquellas formas arrodonidas, que aquells contorns de *La Matrona romana* siguin copia exacta de las de aquesta amiga téva que t' envia una forta abraçada. — *Matilde.*

RAMON RAMON.

(¡.....!)

— Senyoreta.

— ¿Qué volia?

— Dirli que m' agrada molt.

— Be ¿y que mes?

— Que si no 'm vol faré alguna bogeria.

— Be ¿y que mes?

— ¡Caram! ¿que mes?

— Si; perque aixó es poca cosa.

— ¡Ah, ja hi caich! Qu' es molt hermosa

y que 'm té de amor encés;

que sóls per una mirada

de vosté ab molt gust daría

tot mon goig y ma alegría,

tota la gloria somiada;

y qu' en vosté veig un cel

quan alegroya 'm sonriu;

y que mon ser se desviu

per vosté, qu' es mon anhel;

y com si fossin turróns,

sens volguerli fer agravis,

qu' eixas galdas y eixos llavis

me 'ls menjaria á petóns.

.....

.....

— Donchs á mi no m' entabana,

con qué entórnissen al lit,

perque pel qu' ara m' ha dit

ja veig qu' es un mort de gana.

A. RIUS VIDAL.

TIPOS ANDALUSSOS.—LA MALAGUENYA.

Una copa d' aquell vi
y una dona de la terra,
¡y bona nit mal-de-caps
y cabriolas y tristesas!

PRINCIPAL

S' han donat algunes representacions de la tragedia de Guimerà *Mar y Cel*, notablement traduïda en endecassilabos castellans, per D. Enrich Gaspar.

Succeeix ab aquesta obra, en la representació de la qual desplegan sas facultats los primers actors, lo que ab las produccions més cabdals de la literatura dramática: *cada maestrillo tiene su librillo*; cada actor que desempenya 'i tipo de protagonista té 'l seu temperament, la seva escola, la seva manera.

Que Ricardo Calvo difereix essencialment de 'n Novelli, casi es inútil dirho: se comprén aixó ab sols coneixer la manera de sentir del un y del altre. Novelli es un actor naturalista qu'expresa las passions ab una forsa de realitat tan brava com humana. Calvo vesteix lo personatge ab las galas de la poesia. Tendeix més á la idealitat y al romanticisme.

Baix aquest punt de vista, en la interpretació de Said dona probas de un gran talent. Lo secunda ab brillantés la Srta. Cobeñas, á la qual li escau molt bé 'l paper de Blanca, y 's distingeix de una manera especial lo Sr. Donato Giménez.

En resúm: tal com es executada per la companyia de 'n Calvo, la tragedia de 'n Guimerà resulta perfectament acomodada á las condicions y al gust predominant en lo teatro castellá que honraren lo duch de Rivas, Hartzembusch y Garcia Gutiérrez. Es una traducció perfecta, no sols de la lletra sino de la plástica. Y aquesta circumstancia, apart del mérit real de l'obra, contribuí poderosament al éxit extraordinari que alcansá la tragedia de Guimerà en lo *Teatro Español* de Madrid.

DESESPERACIÓ DE D. CIRILO

—¡No 'm deixan fer més banderas!
¡Adios, gran combinació!
¡tan bon efecte que feyan!
¡tan bé que marxava aixó!

ROMEA

S' han donat noves representacions de *L' Esclau*, del Sr. Got y Anguera, mereixent del públich los mateixos aplausos que obtingué 'l dia del seu estreno.

Del nou quadro de costúms, titulat *¿Qui... compra maduixas?*, ne parlarem la semana entrant.

TIVOLI

Penúltima semana — diuen los cartells — de las representacions de l'afortunadíssima *Miss Helyett*.

Y ab lo públich de Barcelona, aumentat pels numerosos forasters que comensan á venir á Barcelona s' ompla 'l teatro cada nit.

Se comprén que al *Tivoli* hi haja empentas. *Miss Helyett* es una obra aixerida, que exerceix sobre 'l gust dels espectadors la mateixa atracció que l'imán sobre 'l ferro.

**

L'altre dia 's doná la funció á benefici del director Sr. Pérez Cabrero.

Naturalment: *Miss Helyett* era 'l plat de resistencia y algunes pessas musicals, original algu'd' ellas del beneficiat, donaren major varietat al espectacle.

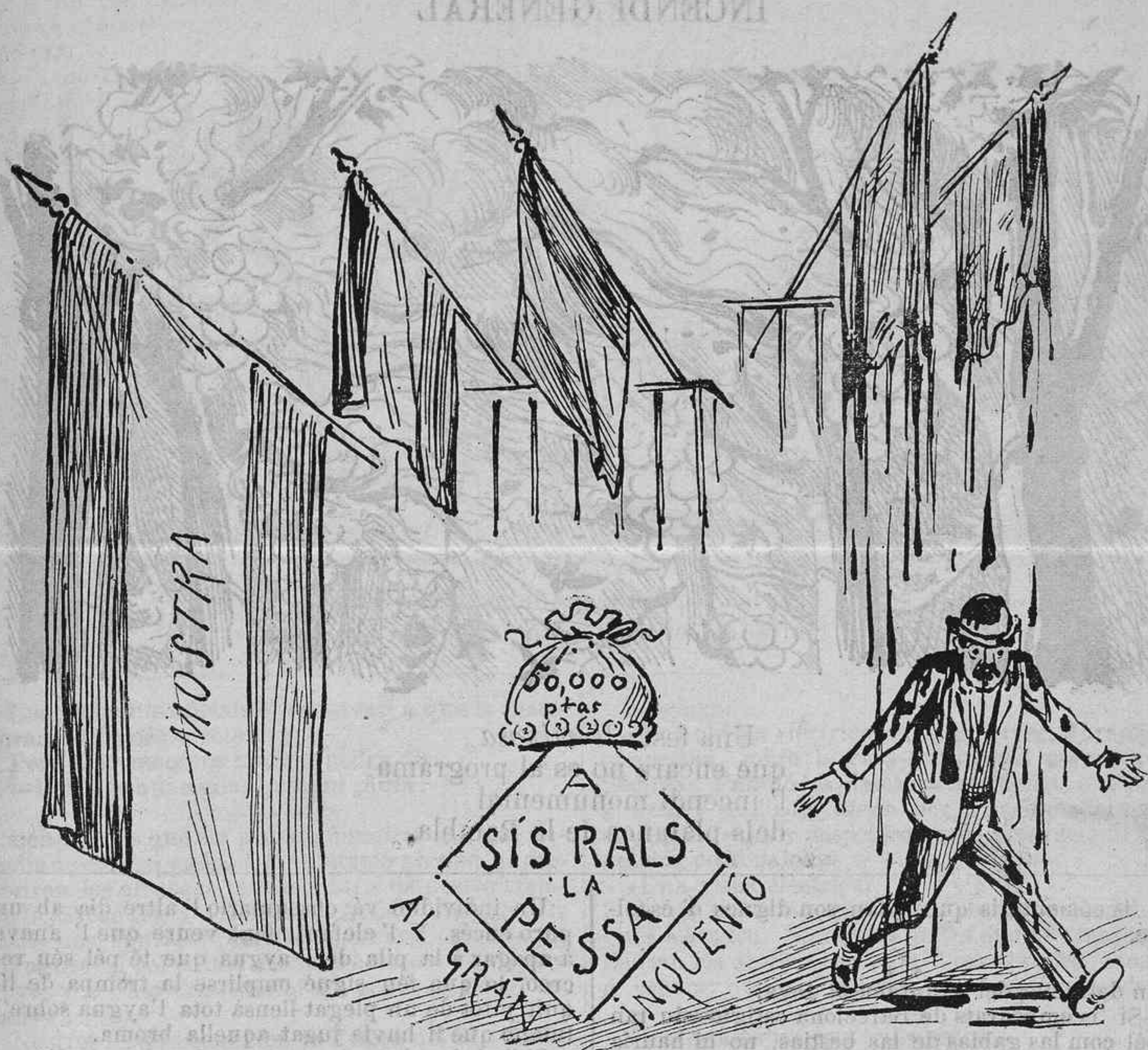
NOVEDATS

Entre *Dinorah*, cantat per la Vendrell y en Brotat, y 'ls *Puritans* executats per la mateixa Vendrell y en Callioni, s' ha posat l' ópera de Bretón *Los amantes de Teruel*.

Lo mer fet de cantarse aquesta partitura revela un bon desitj per part de la empresa; pero

Una copia d' aquest
y una dona de la terra
y una dona de la terra
y una dona de la terra

BANDERETAS

Miréula, miréula bé: aixis havían de sé.

Pero ¡cosas d' aquest món! miréu de quin modo son.

Lo resultat que han donat, aquí está ben expressat.

à parlar ab franquesa, tal vegada no estava la cosa prou madura pera ser servida al públich.

Aixis es que la execució en conjunt adolesqué de algunas deficiencias.

En detall sigueren aplaudidas algunas escenas, com lo duo del acte quart, la romansa de barítono y 'l final del acte tercer.

Y entre 'ls artistas se 'n dugueren la major part dels aplausos del públich, las Sras. Gay y Juliá.

Los coros, discretos; pero l' orquesta, en cambi, no estigué á l' altura deguda.

¡Llástima que l' obra de Bretón no tingués un desempenyo intatxable, per quant hauría sigut la producció més apropiada per atraure gent al Teatro de Novedats durant las festas del centenari!

CATALUNYA

Han continuat las representacions de *El rey que rabió*.

Respecte á la sarsuela catalana *Lo secret dels sabís*, escrita anys enrera y deguda als Srs. Molas y Capmany la lletra, y al mestre Manent la música, no arribo á temps pera consignar l' éxit que ha tingut.

Queda aixó reservat á la semana próxima.

CALVO-VICO

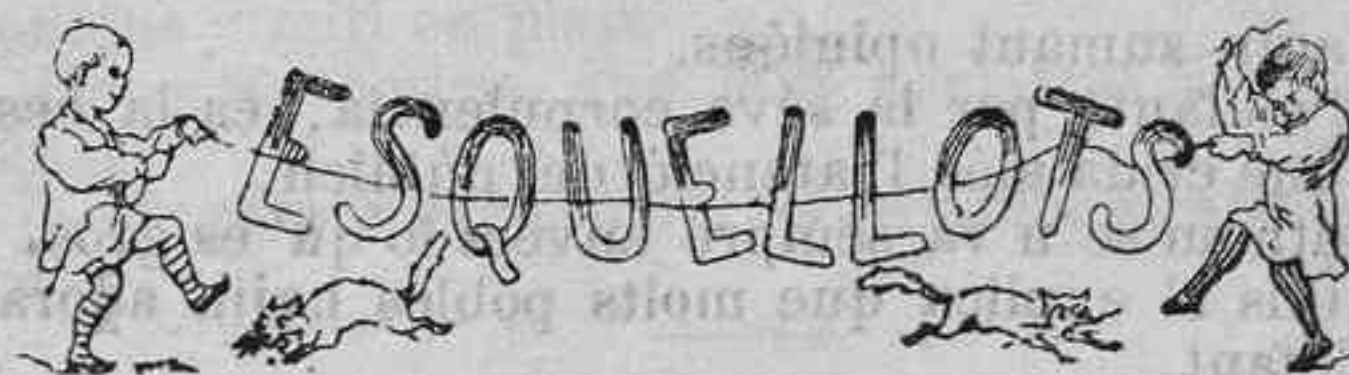
La almoneda del diablo sembla que ha de servir de reclám durant las próximas festas.

Una magia generalment produheix sempre bonas entradas.

CIRCO EQUESTRE

No faltarán forasters al circo de la plassa de Catalunya, ahont treballan artistas tan notables, qu' executarán, principalment, durant lo periodo de las festas, los treballs més escullits del séu repertori.

N. N. N.

La colecció zoológica oberta al públich, continua atrayent al Parch una concurrencia numerosíssima. Durant las horas de la exhibició, 'l públich s' empeny davant de las gabias y observa y mira, encomiant lo bèn disposat de la instalació.

INCENDI GENERAL

Una festa *lluminosa*
que encara no es al programa:
l' incendi monumental
dels plátanos de la Rambla.

Y 'ls comentaris que 's fan son dignes d' escoltarse.

*
**

Un detractor del Ajuntament deya:

—Si 'ls empedrats de Barcelona estiguessin tan al pèl com las gabias de las bestias, no hi hauria tants ulls de poll, ni se sentirian tantas exclamacions contra 'ls regidors.

Un mort de gana exclamava:

—¡Qui siguiés elefant! Tot lo dia la gent li está tirant llenguets; y en cambi, de mí, ningú se 'n recorda.

Un que may está content, se despenjava, manifestant lo següent:

—Aquí tots los animals son mansos. Hi hauria de haver un parell de lleons, un parell de tigres, un parell de panteras... y en últim cas una gabia de sogras.

Un municipal que ha tingut ocasió d' estudiar la colecció, per haver estat de punt en aquell siti, expressava la séva opinió, dihent:

—Lo único que está bien es el ramo de *virám*.

*
**

Vagin sumant opinions.

L' elefant, per la séva corpulencia, es la bestia que crida més l' atenció del públich.

Tothom se 'n vá sempre envers lo qu' es gros.

Aixís s' explica que molts pobles hajin adorat al elefant.

Bestia per bestia, la major cantitat possible.

¿Si será lo que ocorre á Barcelona una reminiscencia ó bé un destello de atavisme?

*
**

Pero no tothom tracta ab la consideració deguda al pobre paquidermo. No tothom l' atipa de llenguets.

Un individuo vá obsequiarlo l' altre dia ab un puro encés. Y l' elefant, fent veure que l' anava á apagar á la pila de l' aygua que té pèl séu recreo, lo que féu siguié omplirse la trompa de líquit y tot de un plegat llensá tota l' aygua sobre'l fulano que li havia jugat aquella broma.

Si l' elefant hagués pogut parlar, hauria dit:

—Ja está remullat: ara que l' afaytin.

*
**

A un altre subjecte que vá proporcionarli una ampolla, l' elefant, després de ròmprela ab perill de desgarrarse las genivas, li vá tirar los bossins pèl cap.

Se queixa algú de que á la colecció zoológica del Parch no hi haja fieras.

Pero á lo menos no podrá negarse que de tant en tant s' hi veuhen salvatjes.

La llástima es que als que s' entretenen á atormentar als animals, quan ne fan una de las sévas, los guardians de la colecció ó 'l mateix públich que presencia las sévas hassanyas, no 'ls cassi y no 'ls engabihi.

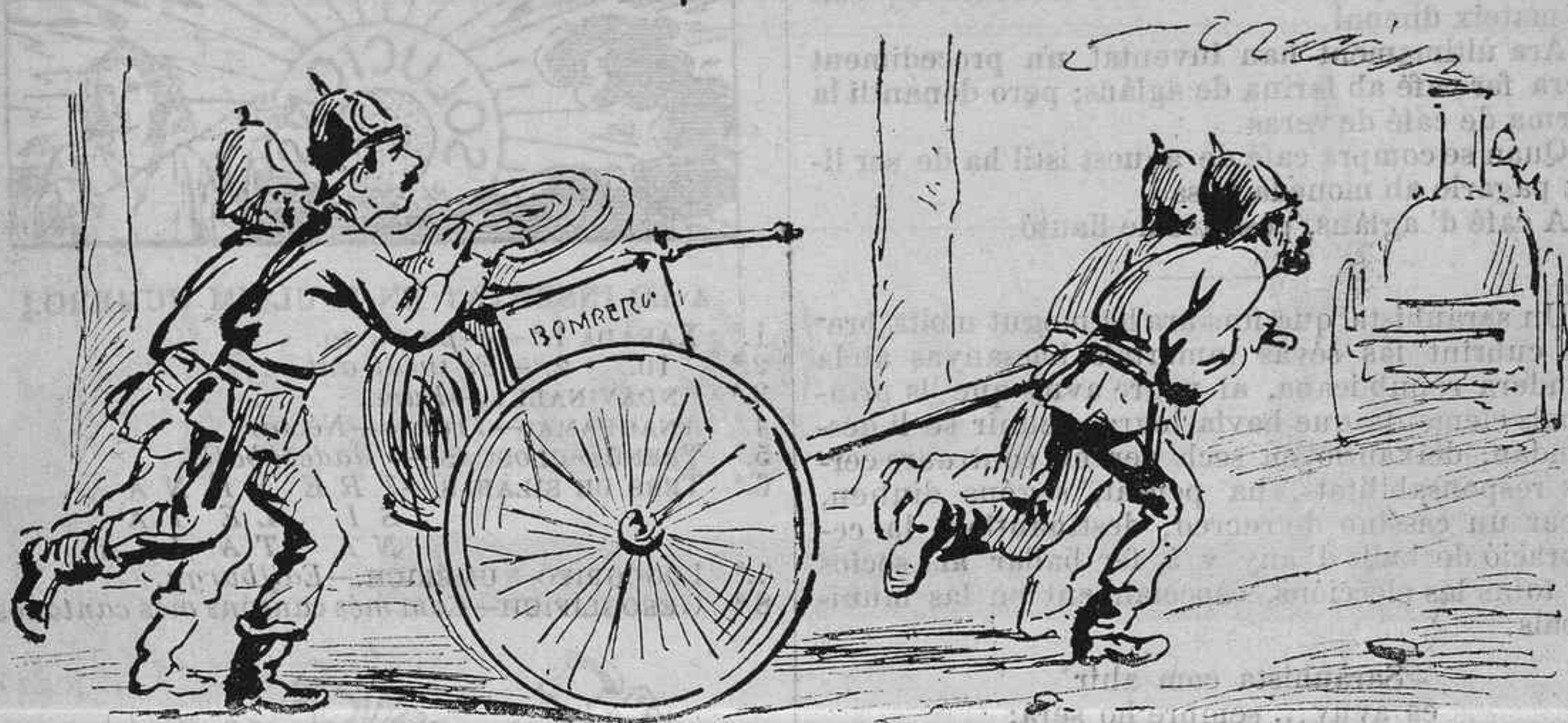
La desgracia que vá sufrir la semana última la familia López motivá que 'l número extraordinari de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA que devia apareixer avuy no vejés la llum pública fins lo próxim divendres.

Res hi perdrán ab aixó 'ls nostres lectors, ans al contrari, ja que 'l mateix aplassament ens ha permés millorar encara las condicions de la indicada publicació.

Ahir dijous devia inaugurarse 'l ferrocarril de cremallera que puja dalt de Montserrat.

La inauguració del citat ferrocarril s' ha fet coincidir ab la celebració en aquella montanya de las festas del centenari.

¡FOCH!

¡Bomberos! ¡comenséus á preparar!
¡no us ne faréu poch's tips de treballar!

Los elements oficials s' oposavan á que la inauguració tingués efecte.

Pero la locomotora xiulant podrá dir:
—Pot més qui xiula, que qui piula.

Ocupacions que no podíam demorar ens han impedit de correspondre á la invitació ab que 'ns afavoriren los albaceas testamentaris de nostre malaguanyat amich D. Rossendo Arús y Arderiu, 'ls quals ens honraren suplicantnos assistissem á la inauguració del edifici destinat á escola de noys y noyas y á Casa Consistorial del poble de Dás (Cerdanya).

Nostres lectors coneixen ja l' obra del Sr. Arús, quan en vida d' ell encare, donarem compte del projecte.

Morí, sens poder véurela acabada; pero 'ls séus albaceas s' han cuydat de ferho sens descans, en honor á la bona memoria del difunt.

Apesar de no haver pogut assitir al acte inaugural, no 'ns faltarán datos suficientes pera donarne compte detallat en un dels próxims números.

En Martínez Campos s' está preparant per assistir á las maniobras de Calaf.

L' altre dia 's trobava á Tarragona, y vá sortir desseguida cap á Monzón, en la forma que indica 'l següent telégrama:

«Hoy ha marchado á Monzón en el tren de mercancías, á fin de reconocer los campos en que se harán las futuras maniobras.»

De manera que 'l general viatja en tren de mercancías:

com un bocoy de ayguardent
ó com un fardo de suro
ó com un sach de garrofas
del garrofer de Sagunto.

Una partida de 18 á 20 homes han anat á passejar la boyna per davant del convent de Montalegre, situat damunt de Badalona.

Afortunadament per ells, lo general Prim ja fá més de vint anys qu' es mort.

Lo general Prim sabia demostrar lo perillós qu' era fer babarotas per aquells andurrials.

Llegeixo:

«Una chispa eléctrica cayó anteayer, durante la tempestad, sobre la casa-palacio del marqués de Comillas. Fundió los alambres telefónicos que halló al paso y deslizóse luego por la cadena del pararrayos, sin causar desperfectos en el edificio ni desgracias personales.»

¿Una xispa eléctrica?

No m' ho farán entendre. Jo no crech que siugués eléctrica. Seria una de las muchas xispas que llensan los accionistas de la Trasatlántica cansats d' esperar que soni l' hora de cobrar dividendos.

Una estadística que enlluherna.

Se refereix á las sumas d' or y plata existents en los principales païssos del mon.

En aquest punt Fransa ocupa 'l primer lloch, possehint 4 mil millions y mitj en or y 3 mil millions y mitj en plata.

Segueixen luego 'ls Estats Units.

De manera que las dos naciones ahont abunda més lo pinyó son dos Repúblicas.

Després dels Estats Units, vé Inglaterra; y á continuació Alemania.

Russia, Italia, Bélgica y Austria-Hungria ocupan un lloch molt atrassat.

D' Espanya no se 'n resa. Espanya té una mica de plata: d' or ni una gota.

En lo mon enter se calcula qu' existeixen 18 mil 240 milions y mitj de franchs en or; y 19 mil 723 milions y mitj en plata.

Hermosa noticia que fará exclamar á D. Samuel:

—Me sabría gréu morir sense poder agabellarho tot.

Ernest Renan ha mort.

¿Qui no coneix la *Vida de Jesús* per ell escrita?

Renan era un talent clar, una inteligencia culta y un esperit despreocupat.

Son nom brillará eternament en los anals de la literatura francesa.

Los alemanys, en materia de falsificacions, son lo mateix dimoni.

Ara últimament han inventat un procediment pera fer café ab farina de aglans; pero donantli la forma de café de veras.

Quan se compra café de aquest istil ha de ser licit pagarlo ab moneda falsa.

A café d' aglans, pessetas de llautó.

Un sarauhista que fins ara ha mogut molta brega, cubrint las sévas immortals hassanyas ab la bandera republicana, al veure avuy que 'ls principals elements que havia lograt reunir se li desbandan, deixantlo en sech per no contreure certas responsabilitats, ha pensat, segons diuen, crear un cassino de recreo, destinantlo á la celebració de balls d' any y á fer ballar als socios en totas las eleccions, especialment en las municipals.

Sarauhista com ahir
es avuy... sempre ho será:
de un envelat va sortir
y á un envelat tornarà.

Diuen las revistas científicas que l' *antipirina* que desbancá á la quinina, vá á ser desbancada al seu torn per la *fenolina*.

Y deya un pobre malalt:

—A mi, de tots los medicaments acabats en *ina* que resultan molt cars, no més me 'n agrada un, per ser lo més barato y 'l més sustanciós que jo conech: la *gallina*.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.!

- 1.ª XARADA 1.ª—A-pa-ra-to.
- 2.ª ID. 2.ª—Es-tu-di-ant.
- 3.ª ENDAVINALLA.—Fum.
- 4.ª ANAGRAMA.—Trenca—Néctar.
- 5.ª TRENCA-CLOSCAS.—Viladecaballs.
- 6.ª TERS DE SÍLABAS.—T R E S I N A
S I L E T A
N A T A L I A
- 7.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Edilburga.
- 8.ª GEROGLÍFICH—Com més cansons més cantadós.

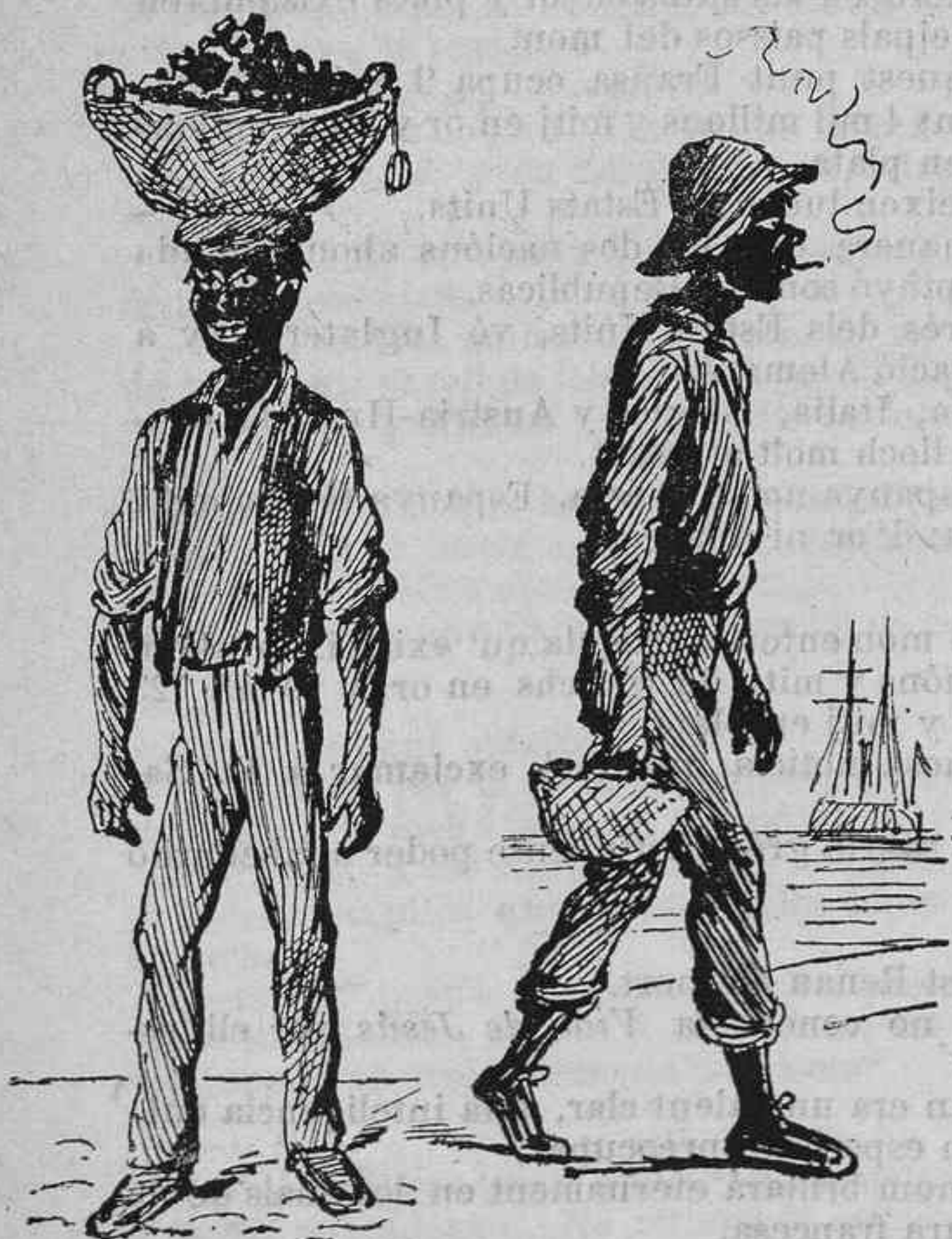

XARADAS

I

A la sombra d' un segona

QUART CENTENARI DEL DESCUBRIMENT DE LAS INDIAS

Ben arreglats, ¿aquestos carbonés obtindrían un éxit d' alló més.

¿No podrían ficarse en la funció tots los indios dels Prínceps del Sabó?

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

!!DEMÀ DISSAPTE SORTIRÀ Á LLUM!!

GRAN NUMERO EXTRAORDINARI

del popular periodich

LA CAMPANA DE GRACIA

en conmemoració del IV centenari del descobriment de América

Text escullit, ameno é interessant, degut als principals literats catalans

Il·lustració espléndida executada pels reputats dibuixants M. Moliné, A. Mestres, J. Lluís Pellicer, J. Pascó, J. Blanco Coris, R. Miró y altres

Grabats pels procediments més moderns y perfectes

Impressió esmerada y ab paper satinat y superior

Constará lo número, ab sa cuberta elegantíssima, impresa en colors, de **20 págines**
Apesar de tanta espléndides, cada exemplar valdrá sols **UN RALET.**

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

GRAN NÚMERO EXTRAORDINARI

en conmemoració del IV centenari del descobriment de América

SORTIRÀ Á LLUM lo próxim divendres, dia 14 de Octubre

Text escullit, degut als principals literats catalans

Il·lustració espléndida, executada pels reputats dibuixants M. Moliné, A. Mestres, J. Lluís Pellicer, J. Pascó, J. Blanco Coris, R. Miró y altres

Grabats pels procediments més moderns y perfectes

Impressió esmerada y ab paper satinat y superior.

Constará lo número, ab sa cuberta elegantíssima, impresa en colors, de **40 págines**
Apesar de tanta espléndides, cada exemplar valdrá no més que **!!UN RAL!!**

NOTA IMPORTANT

Apesar dels nostres bons desitjos y de la puntualitat ab que cumplím sempre ab lo públich, una circumstancia tan poderosa com la mort de la senyora del editor y propietari d' aquest periódich, ens priva de donar á llum aquesta senmana lo número extraordinari de LA ESQUELLA dedicat á Colón, qual número sortirá definitivament divendres que vé, dia 14, en que encare durarán las festas que Barcelona celebra en honor del descobridor d' América.

DISTRACCIÓNS CASULANAS

FICAR LA MA AL AYGUA, SENSE MULLARLA.

En una bujola plena d' aygua, pòsinhi una moneda ó qualsevol objecte petit. ¿Cóm se fa per tréurela, sense que la má 's mulli? Aixis:

Escampan sobre la superfície del aygua, una capa de polvos de *licopodio* (tots los apotecaris ne venen), fican la má dintre de la bujola ab molta rapidés, agafan la moneda, la treuen... y ja poden mirarse la má en tots sentits, en lloch hi veurán ni una sola gota de aygua.

que s' aixeca en lloch deseri,
descansant sobre 'l lit vert
que la tendra herba li dóna,
jau un home acompanyat
d' un *hu* fidel que ansiós
vigila, quan al repós
lo séu amo está entrepat.

Lo *trajo* d' aquest subje te
denuncia ben bé á la clara
un tipo de vida rara
que no vá per via recte.

Sa roba está esparracada;
al séu costat un trabuch;
en lo coll, hi porta un nuch
adornat d' anell daurada,
format ab un mocador
de *dos-tres*, molt currutaco;
tot acusa en aquest maco
que *dos-prima* de traydor.

En son front no hi resplandeix
mica d' honra, *hu*, ni 'ls mils;
la *tres-hu* de sos fets vils
sinestrament l' enfosqueix.

Per fi, lector, te dire
qu' es *total* d' una partida,
que dihent:—Bossa ó la vida,—
vá arrapant algun *calé*.

LL. LLIVIA.

II

Prima-invers es animal,
vegetal es la *segona*
y la *total* una dona
que jo no 'n daría un ral.

RAFO.

ANAGRAMA

La *tot* de un lloch extranger
a un criat dels que tenia
lo *total*, tan sols perquè
aná á missa no volia.

ACENTÍGRAFO

Festejava en Pep Queral
á la *Total* pel parné,
y quan ella ho va sabé
los séus plans li va *total*.

TRENCA-CLOSCAS

RITA GAVALDAR VALLÉS
REUS

Formar ab aquestas lletras lo nom de quatre pobles cataláns.

VICTORIANO MIRÓ SARDÁ.

GEROGLÍFICH

::+::

PRIM

G

ITI

REY NANO.

FILLAS DE EVA

Fot. Adèle.—Viena.

Sense pare, sense mare,
sense un oncle ni un cusí,
¿no hi haurá un' ánima bona
que la vulga protegí?

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63